

BUKS – Tidsskrift for Børne- og Ungdomskultur

Nr. 72 2026 • Årgang 42 • ISSN online/tryk 2446-0648/ 0907-6581 • www.buks.dk

Mette Langeberg Lund

Det handler om at være menneske: Om kunst, børn og nysgerrighed – portræt af Michael Hansen, leder af Børnenes Værksted på SMK

Resumé

Artiklen tegner et portræt af værkstedsleder Michael Hansen og hans næsten tre årtier-lange arbejde med Børnenes Værksted på Statens Museum for Kunst. Med udgangspunkt i et interview fra foråret 2025 undersøger artiklen, hvordan åbne processer, materialebaserede eksperimenter og børns egne perspektiver har været centrale i mødet mellem børn og kunst. Gennem konkrete eksempler vises, hvordan værkstedet fungerer som et praksisrum, hvor sansning, leg og refleksion forbinder børns hverdagsliv med museets kunst og kulturarv. Michael Hansens praksis kan ses som et konkret eksempel på, hvordan de institutioner, der er med i BØV-projektet, arbejder formidlingsmæssigt med at skabe rammerne for børns møde med den nationale kulturarv.

Nøgleord: Kunstformidling; børns deltagelse og medskabelse; kreativitet og leg; kulturarv.

På Statens Museum for Kunst (SMK) har Børnenes Værksted været et af museets mest centrale tiltag for børn siden 1998. Her mødes børn med kunsten ikke blot som beskuer, men som aktive skabere. Værkstedslederen Michael Hansen, der i sommeren 2026 træder tilbage efter næsten tre årtiers arbejde, har været en central drivkraft i denne praksis. Hans tilgang har sat et tydeligt aftryk på både museets formidling og på de mange børn, der gennem årene har besøgt værkstedet.

Dette portræt tager udgangspunkt i et interview med Michael, der har været medlem af BØV's projektgruppe. Samtidigheden mellem afslutningen på et langt arbejdsliv i Børnenes Værksted og afslutningen på BØV-projektet danner rammen for samtalen. I interviewet har vi bedt Michael se tilbage på og reflektere over værkstedets udvikling, dets grundlæggende værdier og det aftryk, han har ønsket at sætte i mødet mellem børn og kunst.

Ramt af kunst

Egentlig var det meningen, at Michael skulle være kirurg. Medicinstudiet var i fuld gang på Odense Universitet (som det hed dengang), da han en dag besøgte Fyns Kunstmuseum, og her blev han med egne ord ramt og måtte sadle om. Det blev i stedet til en uddannelse ved Den frie Lærerskole i Ollerup, hvor han kunne videreføre det nye blik på kunsten, samtidig med at han selv blev udøvende kunstner. Denne baggrund har haft stor indflydelse på Michaels tilgang til og mission med Børnenes Værksted på SMK: At kunstmødet og værkstedsarbejdet skulle være to sider af samme oplevelse. Men det, der for alvor har drevet ham i alle årene, er lysten til at videregive et stof – samtidig med glæden ved selv at være skabende. Siden er glæden ved at opleve kunst sammen med børnene blevet en essentiel byggesten i værkstedets DNA.

Etablering af Børnenes Værksted

Oprindeligt blev Børnenes Værksted etableret i forbindelse med Børnenes Kunstmuseum som led i en strategisk indsats for at engagere børn og familier i kunsten. Udgangspunktet var, at de temaer, der blev behandlet i Børnenes Kunstmuseum, også kunne udfoldes kreativt i værkstedet. Denne grundtanke lever fortsat: at knytte mødet med kunstværkerne til en skabende aktivitet, hvor børnene selv kan undersøge, bearbejde og reagere på det, de har oplevet.

I praksis kan forløbene tage mange former. Nogle gange bevæger børnene sig rundt på museet sammen med en formidler, andre gange sammen med deres medfølgende voksne eller på egen hånd, og mødet med værkstedet kan ligge både før og efter besøget i udstillingerne – eller stå alene som en selvstændig oplevelse. Fælles er, at værkstedsaktiviteterne inviterer børnene til at gå på opdagelse i museets samlinger ud fra overordnede temaer som fx venskab, kærlighed eller liv og død, på tværs af udstillingerne.

Åbne processer og kunstforståelse i Børnenes Værksted

Michael beskriver Børnenes Værksted som et sted, hvor arbejdet med kunst tager form gennem åbne processer snarere end faste instruktioner. Der findes ingen facitlister og ingen fastlagte veje til et bestemt resultat. »Jeg udstikker aldrig nogen vej, som børnene skal følge for at lave noget specifikt. Jeg giver dem mange muligheder,« forklarer han. Ved at præsentere børnene for mange forskellige materialer og kunstværker håber han, at de selv mærker, hvad

de finder interessant, og hvad der ikke umiddelbart appellerer til dem. Som han formulerer det: »Kunst er jo ikke bare pæn dekoration på væggene. Det handler om det liv, vi lever«.

I værkstedet opstår der ofte særlige processer, når børn vælger at arbejde i andre retninger end dem, der indledningsvist er blevet foreslået. Materialer som ispinde, tændstikker, skumgummi og farver fungerer som udgangspunkt for eksperimenter, hvor børnene selv træffer valg undervejs. Michael understreger vigtigheden af, at børn selv tager stilling til, hvordan de når frem til et resultat. »Kunst opstår ved at tænke selv,« siger han, og det kan lige så vel ske ved at kigge på, hvad sidemakkeren laver og lade sig inspirere af det. Det handler ikke om at overtage den andens idé, men om at indgå i en fælles, undersøgende proces, understreger han.

Gopler i Børnenes Værksted Foto: SMK

Et inspirerende rum

Værkstedet er langt fra sterilt og systematiseret. Ifølge Michael må der gerne være maling på gulvet, materialer i bunker og halvfærdige projekter hængende på væggene. Rummet i sig selv giver plads til sanselige undersøgelser af materialer og udtryk, og det fungerer som en del af inspirationen: »Man bliver inspireret af de ting, der allerede er i rummet. Ligesom man kan blive inspireret af værkerne, kan man også blive inspireret af materialerne,« fortæller han. Mange af tingene er materialer, Michael ikke selv umiddelbart kan se en anvendelse for, men det er netop pointen: at give børnene mulighed for at eksperimentere og udfolde deres kreativitet med alt, der »kunne blive til noget.«

Denne tilgang tager afsæt i Michaels blik på samtidskunst, hvor genbrug og »found objects« – fundne materialer – ikke bare er teknikker, men også en måde at åbne for nye idéer og refleksioner. Elektrikerrør bliver til insekter, papstykker til skulpturer, og gamle ting fra

storskrald vækker fantasien. Børnene finder mening i materialerne, og Michael ser tydeligt, hvordan de genkender grebet fra kunsten selv.

Han nævner Mollie Haslunds værk med de 53 stole fra en baggård på Nørrebro som eksempel. Her forvandler kunstneren kasserede, hverdagsagtige stole til et værk om forskellighed, genbrug og menneskelige fællesskaber. Børnene forstår hurtigt, at genbrug ikke kun handler om materialet, men om at opdage historier og betydninger i det, andre har kasseret.

For Michael udgør denne proces kernen i oplevelsen i Børnenes Værksted: at arbejde med det uforarbejdede på måder, der åbner for kunstnerisk refleksion og skaber forbindelser mellem børns hverdag og samtidskunst og kulturarv.

Molly Haslund, 53 stole fundet i storskrald i fem baggårde, Nørrebro, København, april-maj, 2019. Foto: SMK

Begejstring og nærvær som metode

Michael tror på, at hans eget engagement og entusiasme er nøglen til at fange børnenes interesse. Det gør det muligt for ham at møde børnene med et åbent sind og en respekt for deres perspektiver og erfaringer, samtidig med at han deler glæden ved kunsten med dem. »Jeg tror, det betyder noget, at de møder et menneske, som ikke er så formelt, og som også kan kommunikere på en måde, der giver mening for dem,« forklarer han. Samtalerne om kunsten ændrer karakter i takt med børnenes alder, og nye begreber og nuancer kan gradvist bringes i spil.

For de mindste børn – vuggestue- og børnehavebørn – bliver introduktionen til kulturarven ofte til en legende, kropslig oplevelse. Et eksempel på det er, når han tager en spand med små skumfisk – klippet ud af liggeunderlag – med op foran Søndergaards *Hav og storm*. Først ser

de maleriet sammen og taler om farver, bølger, og hvad der mon gemmer sig under vandets overflade. Samtalen bevæger sig frit mellem billedets motiv og børnenes egne erfaringer: om de kan lide fiskefilet med remoulade, om fisk er farlige, og om der findes hajer og hvaler derude, hvor havet bliver mørkt. »Det er hele tiden koblingen til deres eget liv,« siger Michael. »Selvom en fiskefilet måske er langt fra *Hav og storm*, så er forbindelsen der alligevel. Det er det konkrete, de kan relatere til.«

Efter snakken spreder han skumfiskene ud over gulvet, og børnene kravler rundt foran maleriet og fanger dem. »De har en fest,« siger han. For Michael er det netop eksempler på det, han kalder lad-kroppen-tale-aktiviteter, hvor legen er den bærende indgang til kunsten. Selv de yngste børn, der endnu ikke har sproget til længere refleksioner, kan gennem bevægelse, stemning og fantasi opleve kunstværket på deres egen måde.

Det legende og sanselige er dog ikke kun for små børn. For de større børn arbejder Michael også med at vise, hvordan kunstens materialer og udtryk har ændret sig over tid. Et eksempel er et værk, hvor høboller og et tørrestativ bliver til kunst. Kunstneren kommer fra det tidligere Jugoslavien, og høet i værket er høstet på en mark, hvor tusindvis af mennesker blev begravet under den etniske udrensning. »Pludselig får noget, der ved første øjekast ser simpelt ud, et enormt alvorligt indhold,« fortæller Michael.

Her trækkes igen tråde mellem børnenes egne reaktioner og den større fortælling, som kunsten kan rumme. For Michael handler det om, at børn oplever, at kunst både kan være sjov, sanselig og alvorlig, og at deres egen nysgerrighed og kropslige tilgang er en fulgyldig måde at forstå den på. »Alle former for kunst skal tages alvorligt, og al kunst har krav på at få en chance. De bedste kunstværker for mig er dem, der giver mig den største modstand. Det må gerne stritte og kræve, at jeg vender tilbage igen og igen for at finde svar.« Med denne tilgang viser han børnene, at kunst også kan udfordre, stille spørgsmål og åbne nye perspektiver, som man først opdager ved at engagere sig.

Børnenes møde med kunsten skal derfor, ifølge Michael, være både inkluderende og understøtte, at børn kan gå i dialog med kunsten på deres egne præmisser – samtidig med at det udfordrer deres kreativitet. Det handler ikke om at gøre det »rigtige« eller forstå alt med det samme, men om at skabe et rum, hvor nysgerrighed, leg og refleksion går hånd i hånd, og hvor børns egne idéer og kropslige tilgang har reel betydning. På den måde bliver museet et sted, hvor børn kan møde kunsten på deres egne præmisser, lade sig inspirere og opleve, at kunst kan være både sjov, sanselig og alvorlig på én og samme tid.

Børn, kunst og kulturarv

Børnenes Værksted fungerer som en indgang til både kreativ udfoldelse og den nationale kulturarv. Michael understreger, at børnene ikke blot får lov at skabe og eksperimentere med materialer. Der skal hele tiden være en forbindelse til kunstværkerne på museet, både som inspiration og som udgangspunkt for egne refleksioner. Det er på børnenes præmisser, at mødet med kunsten foregår: Deres nysgerrighed, spørgsmål og handlinger styrer aktiviteten, mens voksne og kunstværker fungerer som ramme og inspiration.

»Det handler ikke om at formidle færdige svar eller faste fortolkninger,« siger Michael. »Vi prøver i stedet at skabe et rum, hvor børnene kan engagere sig, eksperimentere og lade egne refleksioner blive udgangspunktet for mødet med kunsten.«

Leg i Børnenes Værksted. Foto: SMK

Ligesom børnene kan genkende og lege med materialer som skumfisk eller pap, kan de også begynde at se, hvordan historier og betydninger opstår i mødet med kunsten. På den måde bliver mødet med kunst og kulturarv både håndgribeligt og meningsfuldt: Børnene får mulighed for at forbinde deres egne erfaringer med de fortællinger og materialer, de møder på museet.

I mødet med kunsten er det Michaels erfaring, at respekt for børnenes perspektiver og mulighed for selv at vælge vej skaber både engagement og refleksion. Disse principper – at kombinere frihed, leg og eksperimenter med guidet inspiration – har præget hans arbejde gennem årene, og det er dem, han håber, kan fortsætte, når han fratræder sin stilling.

Når stafetten gives videre

Michaels mangeårige arbejde i Børnenes Værksted kan ses som et konkret eksempel på, hvordan møder mellem børn og kulturarv kan understøttes i en museal kontekst. Som en del af SMK har Børnenes Værksted naturligvis været en del af undersøgelsen i BØV-projektet. Gennem observationer og interview er det blevet undersøgt, hvilke møder mellem børn og kulturarv, der udspiller sig i værkstedet. Værdigrundlaget og ikke mindst sammenhængen mellem de kreative aktiviteter og kunsten er tydelig, især i de aktiviteter, der sættes i gang i værkstedet. Vores empiri bekræfter det, Michael har erfaret gennem et langt arbejdsliv, nemlig at der sker noget andet, når børnene får mulighed for en sanselig tilgang til kunsten. Vi har dog også observeret, at i praksis er den tætte sammenhæng mellem værkstedet og

udstillingerne udfordret. Vi ser, at Børnenes Værksted er blevet et selvstændigt trækplaster for børnefamilier. Mange går direkte fra indgangen til værkstedet, og det er tydeligt, at en stor del af børnene agerer hjemmevant i værkstedet. Trods intentionerne om at Børnenes Værksted skulle danne bro mellem børnenes egen kreativ praksis og oplevelse af kunsten, bliver værkstedet en smule isoleret på SMK. Der er stor kontrast mellem værkstedets plettede vægge og hands-on tilgang og udstillingsrummene, hvor der af gode grunde ikke må røres ved kunsten.

Børnenes Værksted. Foto: SMK

Der er med andre ord gode muligheder for at arbejde videre med koblingen mellem Børnenes Værksted og udstillingerne, og hvordan denne kobling kommer til at ske i fremtiden, er et åbent spørgsmål. For når Michael træder tilbage, efterlader han ikke et færdigt koncept, men en måde at arbejde på, hvor børns nysgerrighed og eksperimenter fortsat kan danne udgangspunkt for mødet med kunsten. Som Michael selv formulerer det: »Jeg håber og tror på, at vi ved at give børn en oplevelse af, at det at gå på museum er lige så sjovt som at lege på legepladsen, kan give dem en fornemmelse af, at kunsten kan give dem noget – uanset hvor de er i livet.«

Biografi

Mette Langeberg Lund, ph.d., arbejder i krydsfeltet mellem forskning og praksis med fokus på publikumsoplevelser og strategisk oplevelseskommunikation. Med mere end 20 års erfaring fra kulturbranchen undersøger hun, hvordan formidlings- og iscenesættelsesgreb kan understøtte, forlænge eller udfordre den kunstneriske oplevelse. Hendes arbejde er forankret i kvalitative, empiriske og designorienterede metoder, og hun er – ud over at være en del af forskningsprojektet BØV – også tilknyttet Center for Kulturevaluering.